Varga Ilona

Joka IV.

(részletek)

Már csaknem Joka

Másnap reggel Flaré és Mirkó boldogsága az erdő legterebélyesebb tölgyénél is nagyobb volt. Csak azt sajnálták, hogy a kezdetben végig Nyica kezét szorongató Lacikával jószerével semmit sem tudtak játszani.

A fiút fájdalmai éjszaka sem hagyták igazán mélyen aludni. Nyica végig vele volt, és ébren maradt reggelig. Törölgette a fiú homlokát és simogatással, halk dúdolással, időnként még ringatással is nyugtatgatta. Mamó reggelre különböző növényeket vagdosott össze, s azokból főzött borogató vizet. Az abba áztatott rongyokkal bugyolálta a fiú lábát. Ezt a műveletet többször is megismételte. Adott neki valami lapulevél-félét is.

– Nagyon keserű, nem tagadom, de ha türelmesen rágcsálod, alábbhagy a fájdalmad, megígérem – mondta hozzá magyarázatul.

Az első harapás után Lacika utálkozva kiköpte, s csak sokkal később, amikor olyannyira felerősödött a fájdalma, hogy könnye is kigurult a szeme sarkából, akkor fogadta el. Igaz: akkor már Nyica kínálta. Mégpedig úgy, hogy maga is rágni kezdett egy keserű levelet, és hozzá szörnyen nevetséges képet vágott. Ezekkel igyekezett elleplezni, hogy ő is megszenvedi a szájában kavargó keserűséget. A Janó által nagy hirtelenjében összetákolt kismankót annál könnyebben fogadta Lacika. Rövidesen már igen ügyesen közlekedett vele.

Janó a gyerekeknek elbeszélte, hogyan lelt rá Lacikára, meg azt is, hogy Koma milyen ügyes volt. Arról is beszámolt, hogy a kisfiút rajtuk kívül is sokan keresték. Felidézte Laci szavait is, hogy egy gonosz mostoha elől menekül… Amikor azonban kikérdezte a fiút, kiderült, hogy még sohasem látta azt a nőt, akit édesapja feleségként, új anyukaként vinne családjába.

– Akkor honnan vetted, hogy gonosz? – én ezt sehogy sem értem.

– Minden mesében az. Csakis a saját gyerekeit szereti.

Janó a fejét csóválta ilyen csacsiság hallatán, és furcsán elhúzta a száját, amikor Mamóra nézett. Flaré azonban elkapta az odavetett tekintetet, izgatott lett, mert valami lappangó titkot sejtett.

– Mamó erről soha nem mesélt nekünk – jelentette ki nehezteléssel. – Mondd el nekünk te – fordult a fiúhoz – ezeket a meséket. – Most rögtön! – tette még hozzá.

Lackó nem hagyta magát soká kérlelni. Annál kevésbé sem, mert megérezte, hogy a felnőttek indokolatlannak ítélik az ő világgá menetelét. Tetszett neki, hogy Mamó és Janó is kíváncsian a közelébe húzódott, hogy hallják a tettét megalapozó történeteket.

Először egy olyan király lányáról mesélt, akinek olyan gonosz volt a pótmamája, hogy mérgezett almát adott neki, ami megakadt a torkán. De ezt csak azért csinálta, mert előtte egy méregbe mártott fésűvel csak alig halasztotta meg. Még előtte pedig hiába adott parancsot, hogy a nevelt lányát a jószívű vadász lője le az erdőben. Még szerencse – értékelte Flaré rögtön a mese végén a történeteket –, hogy jöttek azok a kiscica méretű emberkék, meg az a csinos fiatalember, az a micsoda… Az a hercig…

Azután egy másik mese következett, ahol a fiatal hercig (abból lesz majd egyszer a király) megtalálja – egy egyáltalán nem hajlékony és szörnyen törékeny üvegcipő segítségével azt a lányt, akiről azt sem tudja, hogy jól főz-e, takarít-e rendesen, csak azt, hogy milyen szépen csillognak rajta a kölcsönruhák. Az álarc miatt azt se tudja, szép-e, azt meg végképp nem, hogy jó ember-e, mégis rögtön feleségül akarja venni. Míg rá nem talál, arról se tud, hogy milyen kegyetlen vele az a nő, aki anyja helyett anyja lett, s hogy ez a mostoha, meg a lányai is milyen gonoszok.

Mirkónak annak az anyókának a története okozta a legtöbb fejtörést, akit a szétolvadó hóról neveztek el Hólé anyónak. Az illető egy kút feneke táján él, ott lent kellett rázni a párnáit, hogy fent a földön hulljanak a hópihék. De hogy jönnek a kútból felfelé, amikor lent is fent csak lefelé esnek? Saját szemével látott már több havazást is, de alulról fölfele hulló pihéket elképzelni sem tud. De nemcsak ezt nem értette. Lacika azt mondta, hogy olyan rettenetes volt a szorgalmas lány mostohája, olyan roszszul bánt vele, hogy inkább a kútba hullt, mint hogy üres kézzel hazamenjen. Ha annyira félt tőle meg a lányától, akkor meg minek ment vissza hozzájuk, amikor megszépült, meggazdagodott és jól meglett volna nélkülük is? Buta fiú ez a Laci – állapította meg magában.

A kisfiú belekezdett egy negyedik mesébe is, ahol a mostohagyerekeivel egy sötét erdő legmélyére ment a nő, hogy elveszejtse őket. Hogy ne találjanak haza. Ez azonban már Flarénak is sok volt. Sehogy sem értette, hogy hiheti bárki is, hogy egy erdőben lehetséges végképp eltévedni. Egy városban még csak-csak, de hogy egy erdőben?

Nem is hagyta, hogy a fiú végigmondja, inkább ő kezdett bele a Mamó-féle erdőkerülős mesébe. Ez aztán Lacikát is felvidámította.

Reggelizés közben csak egyetlen emlékezetes esemény történt, amin a lábatört kisfiún kívül mindanynyian elnevették magukat. Még Mirkó is velük kacagott, pedig egyáltalán nem tréfának szánta, amikor ajkát lebiggyesztve, úgy összegezte friss tapasztalatát, hogy „azért a fehérkenyeret is meg lehet enni". Az előző nap ugyanis az apja, azt is kapott valakitől Bötönyén.

Miközben a gyerekek falatoztak, Janó Mamóval beszélgetett. Nemcsak a szája járt, hanem közben a keze is. Egy olyan, állítható toldást szerelt a talicskára, amire kinyújtva helyezheti majd a gyerek törött lábát. A szállítórészt is kibélelte, egy ülőrészt és fejtámaszt is belerögzített.

– Micsoda ostoba, félelemkeltő mesék ezek… Nem csoda, hogy elszökött ez a szegény kölyök. Valóságnak hiszi.

– Tanulsága sincs sok – jelentette ki Mamó. Legyél szorgalmas? Ha nem azt látja maga körül, hiába mesélik. Királyok? Királyfik? Na hiszen! Minek az? Úgy se látnak életükben egyet se közülük. Szörnyűségekkel rongyolni a lelküket? Azokban nélkülük is bőven lehet részük.

– Azért hallottan én már szörnyűséges cigány meséket is. Te is mondtál ilyeneket. Még most is kiver a víz a kígyótól, ami annyi gondot okozott annak a kislánynak. A kutya meséjéről, amit az ördög szállt meg, jobb nem is beszélni. A tűzre is emlékszem, ami a tábortűzből felszaladt a fiú ujjbegyébe, s mindent megsütött, megégetett, amihez csak hozzáért.

– A kígyós mese már rég nem járt a számon – felelte Mamó. – Azt akkor meséltük, amikor olyan helyen jártunk, olyan helyen éltünk, ahol gyakran megfordultak a csúszómászók. Amikor faluztunk, bizony kutyák űztek. Sokszor martak belénk, haraptak meg minket. Azt meg te is tudod, ha tüzet fog egy cigány kulyiba, nincs hatalom, mely megakadályozná, hogy mellette több is porig égjen. Ha nem vigyázol magadra, a jó Isten is belefárad a folytonos vigyázgatásodba. Valahogy rá kellett venni a gyerekeket, hogy ne higgyék, az ismeretlen kutyák is olyanok, mint amik a cigánykaravánt kísérik. Jobb, ha a tűzre is félelemmel néznek. Nem bánnak vele legalább felelőtlenül.

– És mostohákról nekünk, cigányoknak nincs mesénk?

– Hogyne lenne! Nekünk mindenről van. Csak a mostohás meséket nem gyerekeknek mondtuk el, hanem az új anyukáknak, apukáknak. De nekik is csak akkor, ha szükségét láttuk. Ezek arról szóltak, hogy nagyon rosszul járnak, ha nem bánnak szépen a kezeikre bízott árvákkal.

Nem sok idő múlva összecihelőzködtek, és indulni készültek, Mamó adott egy kis zacskó keserűlevelet. Lacika kérte, mert csakugyan csökkentette a fájdalmait.

Már messze jártak, amikor Mamó szóbahozta:

– Ugye, ti nem hiszitek el Lacika meséit? Vannak nagyon jó mostohák is. Éppoly jók a gyerekeikhez, mint az igazi anyukák.

– Butaság ez a mostohás dolog! – mondta határozottan Mirkó. – Lányokról szólt. Csak a lányokra érvényes… Meg az a Hólé is… Semmi értelme.

Flaré is buzgón helyeselt és odabújt Nyicához.

Amikor kiértek az országútra, Lacika beszédesebbé vált. Egyre arról faggatta Janót, hogy mennyire fog otthon majd kikapni. Erre persze Janó semmit se mondott. Egyrészt mert úgy vélte, nagyon is megérdemli, hogy egy életre megjegyezze ezt a félelmét is. (Tudja meg, hogyha rosszat tesz, annak büntetés lehet a vége.) Másrészt maga sem tudta, hogy mi várja otthon a fiút. Ha önmagát képzelte az írnok helyébe, úgy látta, hogy ennyi idegeskedés és rémképlátás után sírva ölelné át a maga gyerekét, másra nem futná tőle.

A faluba érvén, a kerítések mögül néhányan ujjal mutogattak rájuk, miközben kisfiúkhoz vagy kislányukhoz hajoltak. Janó bosszankodott magában. Most aztán láthatják is, hogy egy kisfiút elvisz a cigány… No meg azt, hogy a gyereknek csakugyan el is tört a lába.

Később sietős lépéseket hallott maga mögött. Ferkó szaladt utánuk, akivel előző nap ismerkedett össze.

– Te vagy az, Lacika? Tudod, hogy miattad egész éjszakányi ribillió volt? Hol találtad meg? Messze benn az erdőben?! És miért szöktél el? Mi az, amit ennyire rágcsálsz? – árasztotta el mindkettejüket a kérdéseivel.

Elmondta, hogy ő is kereste Lackót, de azzal a csoporttal, amelyik a felső patak környékét kutatta. El sem hitték volna, hogy a fiú ilyen kis lábakkal ily messzire juthat.

– Márton meg a Pesta szomszéd is velem volt. Meg a felesége is. Őket is ismered – emlékeztette Janót.

– Hanem a te helyedben most nem lennék szívesen – fordult Lacikához, csak hogy megnyugtassa. Odahaza bizonyosan lesz dolga a nadrágszíjnak.

Janó később hálás volt Ferkónak, hogy annyira kifaggatta őket. Így legalább ő adott választ helyettük a kerítések mögül záporozó kérdésekre. Aki otthon volt azok közül, akik részt vettek a keresésben, mind előjöttek, melléjük szegődtek. Hálát adtak a jó Istennek, hogy az eset ilyen szerencsés fordulattal ért véget. Elkísérték volna a menetet egészen az írnok házáig, de a boldog apa (a fürgenyelvű és fürgelábú Bözsi nénének köszönhetően) már előbb értesült a jó hírről, így lélekszakadva eléjük rohant.

Sírva fakadt örömében, térdre rogyott a talicska mellett, hogy kipányvázott lába ellenére valahogy magához ölelje elveszett és megkerült fiát. Hál' Istennek! – nézett fel az égre. Hál' Istennek! – pattant fel és ölelt sorra mindenkit, aki csak a közelébe került.

Ferkó gyorsan elmondott mindent, amit tudott az esetről, sőt egy kicsit még többet is annál. Jól esett az

érdeklődés sugaraiban sütkéreznie. Végre átélhette, hogy a felvégen is emberszámba veszik.

Az írnok némán szorongatta Janó kezét, majd valami hirtelen ötlettől tüzelve, jó hangosan (hogy mindenki felfigyeljen rá) újra megköszönte, amit kisfiáért és őérte tett.

– Köszönöm *Joka!* Nagyon köszönöm *Joka*, amit a családomért tettél. Hidd el, *Joka*, egy élet kevés lesz, hogy ezt megháláljam!

Janó ugyan nem értette, miért nevezik őt háromszor is Jokának, de belátta: a túláradó örömnek meg az álmatlanul, félelemben töltött éjszakának akár ilyen félrebeszélés is lehet a következménye. Meg különben is. Miért is kellett volna első találkozásra megjegyeznie az írnoknak az ő nevét? Ezért aztán nem is tartotta illendőnek helyreigazítani.

– Add ide *Joka*! Toltad eleget – vette át Janótól a talicska szarvát. (Nyolc férfi is volt a nők között, de egész úton egyiknek sem jutott eszébe hasonló gondolat.)

Amikor a házukhoz értek, Laci nővére is az öcscséhez futott, nagyanyjuk, nagyapjuk is előkerült. Együtt emelték ki, s vitték nagy örömmel lakásukba legkisebb családtagjukat. Az írnok mindenkinek megköszönte a fiú kutatásában és a meglelése fölötti örömben való osztozást. Megértésüket kérte, de – mint mondta –, bizonyára belátják, hogy most neki is odabent van a helye. Janót és Ferkót azonban karon fogta és beinvitálta.

– *Joka*, te gyere velem, s maga is jöjjön! – mondta. Így aztán Ferkó, immár ki tudja hányadszor kezdhetett bele mindannak az előadásába, amit megtudott.

– Magam sem tudnám ilyen szépen elmondani – gondolta Janó –, így kicifrázva pedig semmiképp.

Közben előkerült az írnok apósa, a másik nagyapa is. Köszönetképp szépen meglapogatta Janó vállait, nem is sejtve, hogy ezzel mekkora fájdalmat okoz. (Janó vállsebei ugyanis, amit az előző napi keresztfa-hordással szerzett, erősen égtek.) Előhozott egy nagy flaska bort is. Kristálypoharakba töltögetett belőle, és sorra mindenkinek a kezébe adta. Elsőként Janóéba.

– Isten éltesse… – gondolkodott zavartan, mígnem a veje gyorsan a fülébe súgott valamit. – Isten éltesse, Joka! – folytatta derűsen.

Janó most már tiltakozni próbált, de az írnok megszorította a csuklóját.

– Ne mondj semmit! Ne áruld el az igazi neved! – súgta izgatottan.

Koccintottak. A poharak nagyon szépen felcsengtek. (Joka életében először koccintott, s először ivott kristálypohárból. Remélte, hogy nem ügyetlenkedte el a dolgot.)

– Mondja, maga mindig ilyen szófukar? – kérdezte meg Lacika otthoni nagyapja, amire Janó – ahogy Nyica szokta – sokatmondón felhúzta a vállát.

Ferkó szerencsére rögtön ott termett, hogy válaszoljon helyette. Janó azonban nem várta meg, hogy megtudja szófukar-e, mert földre szegett szemmel egyéb dolga akadt. Amerre nézett mindenütt drága szőnyegeket látott, így végül egy nagyobb virágcseréphez oldalgott, hogy az utolsó kortyot poharából óvatlanul odaöntse. Nem volt elég ügyes, néhányan meglátták, de Ferkó a bennfentesek magabiztosságával azonnal a védelmébe vette.

– Ez egy cigány szokás. Az utolsó korttyal a halottaikra emlékeznek így. Neki is meghalt a felesége, két kisgyereket nevel egyedül.

Mire Janó melléjük ért, már simogató tekintetek fogadták.

Az írnok félrehívta. Pénzt akart a zsebébe nyomni hálából, de Janó nem engedte.

– Nem fogadom el! – tiltakozott. – Nem képzeli, hogy pénzért csináltam?! Maga is ezt tette volna, ha az én fiam kódorog el.

Az írnok persze buzgón bólogatott, de aztán belepirosult, amikor rájött: nem is biztos benne annyira, hogy ugyanígy járt volna el.

– De egy kis fölösleges élelmiszert csak elfogad tőlem – váltott először magázásra, mert azért is elszégyellte magát, hogy Janót, pusztán azért, mert cigány, eddig letegezte. – Nem is magának, hanem a gyerekeinek – erősködött. – Meg kitaláltam még valamit. Ennél fontosabbat is. Holnap, ha eljön, folytatni a keresztet, elmesélem ezt a Joka-dolgot is. Addig még alaposabban végig gondolom, de megígérem, mindenképpen jó lesz.

– Nagyon elfáradtam, nem aludtam egész éjjel. Holnap mégsem jövök, csak néhány nap múlva. Nem mondaná el most? – próbálkozott Janó, de az írnok türelemre intette.

Így történt meg, hogy bár Janó aznap is a maga nevén indult útnak, mégis már csaknem Jokaként érkezett haza.

Gombászás és jelolvasás

Janó másnap későn ébredt, volt mit kipihennie. Amikor kilépett a kunyhóból, a napkorong már azt jelezte, jócskán elmúltak a reggeli órák. Senkit sem talált a környéken. Még Mamót sem. Ezen igencsak meglepődött. Az ugyan már korábban is feltűnt neki, hogy az öregasszony jóval mozgékonyabb, sokkal egészségesebbnek is tűnik, mint amikor a karavánt odahagyták. Azt azonban mégsem gondolta, hogy olyan messze el tud bandukolni, hogy szemhatáron kívülre kerüljön. Flaré és Mirkó sem volt sehol…

– Biztos Nyicával kertészkednek – gondolta.

A mosdótálban felfrissítette magát, majd elsétált a fenyősor mögé, ám a kertben sem talált senkit. A sorok végére húzott gyomok és a levelek takarásában levő föld nedvessége arról beszélt, hogy hajnalban kapáltak is, locsoltak is erre.

– Remélem, a gyerekek is segítettek – gondolta magában. Elsétált a csermelyig, hátha ott pancsolnak, de arrafelé sem lelt rájuk. Más lehetőség nem lévén, már tudta, hogy csakis az erdőt járhatják. Megnyugtató, hogy Koma velük van. Nagy baj nem érheti őket.

Visszament a kunyhóhoz. Most odaült az asztalhoz, levette a védőfonatot tálról. Néhány szelet zsíros kenyér mosolygott rá, pázsithagymával hintve. Mellé halmozva: felkarikázott retek, cikkekre vágott paradicsom, uborka és aranysárga paprikacsíkok kellették magukat.

Amikor két falat közt Mamó lócája felé vetődött a tekintete, végképp megnyugodott. Az egymás mellé tűzött ágacskák, fűcsomók és az átdöfött tollpihe meg a kavicsok eligazították.

– Cigányjelek! – mosolyodott el a láttukra.

Ilyenekkel hagytak üzeneteket az országutakat járó kompániák a más útra küldött, s utánuk igyekvő társaiknak. Ezekkel figyelmeztették, tájékoztatták a következő cigány csoportokat is. Volt külön jele mindenféle veszélynek. Ha egy faluban kegyetlenkedtek velük, ha veszett rókát láttak kódorogni, vagy ha nem fizették ki a munkájukat, egy-egy jellel figyelmeztették erre a többieket. Arra, ha vadászok lövöldöztek, vagy ha állatcsapdákkal volt teli a környék, ha az erdei csapás szakadékhoz, mocsárhoz vezetett, vagy medvéket, farkasokat láttak, de sok másra is akadt egyezményes jel. Ezeket ilyen esetekben okvetlenül kitették, hiszen őket is hasonlóképp figyelmeztették azok a cigányok, akik előttük jártak arra.

A jó dolgokra is felhívták az utánuk jövők figyelmét: ha különösen adakozó népek lakták a falut, vagy egy bizonyos irányban bőségesen termett valami az erdőben, illetőleg ha hátra hagytak valahol néhány használható kunyhót. Főleg persze nemzetségük jelét tették ki időről időre, ezzel jelezve a követett útirányt. Ha visszavártak valakit, a haladásuk ütemét is jelezték… Meg kellett ezt tanulnia minden felnőtt korba lépett fiúnak és néhány, rendszeresen külön utakra küldött nőnek is…

Az, hogy Mamó ismerte e jeleket, Janót egyáltalán nem lepte meg. Tudta, hogy idős koráig gyógyító volt, sokszor kellett növényekért kószálnia, majd utolérnie a csapatot. Számos történetet hallott róla, hogy fiatalabb korában a csapat legjobb felderítője volt. Legendás híre kelt, oly jól végezte a dolgát. Mindig őt küldték előre, hogy mérje föl, mi vár rájuk, ha tovább mennek. Szabad-e a tervezett irányba tartaniuk. Ha bajba futottak volna, nem tért vissza elébük, hanem megkereste a biztonságos eltérülő ösvényt, utat. Egyértelmű jeleket hagyott. Megálljt, vagy irányt mutatót. Esetleg a rejtekezve haladását, a veszély mibenlétével.

Janó most is kiolvasta a lényeget. Öröm töltötte el, hogy minden jelet megfejtett. Persze – ötlött föl benne –, hiszen tegnapelőtt bőségesen esett, s az előtte levő napokban is többször volt hosszabb zápor, zivatar.

Mivel nagyjából már azt is tudta, mikorra várhatja vissza őket, tudta, hogy a falatozás után mennyi ideje marad. Úgy döntött, meglepi a gyerekeket egykét játékszerrel. Látta, hogy milyen vidámak voltak Lacikával, s miután visszavitte a fiút, mennyire lekonyult a kedvük. Hiányoznak nekik a kompánia béli pajtásaik, meg a vándorlással járó mindig új látvány és élmény.

Nagy kedvvel kezdett a munkába, mert szeretett örömet szerezni. Lelki szemei már látták is a végeredményt. Nemcsak a vastag faágra szerelt két ülőhelyes lengő- és a tuskóhengerre rögzített pallóhintát, nem a forgó rönköt látta, hanem azt is, ahogy a hintán felé libben Flaré szoknyácskája. Hogy hol a lánya, hol a fia emelkedik-süllyed a pallóvégeken ülve. Ellökik magukat a földtől, majd visszahuppannak. Az is felködlött előtte, ahogyan a lábukkal pörgetett rönkön szaladnak, az erős korlátba kapaszkodva. És nevetnek… és nevetnek majd.

Amilyen könnyen indult azonban a munka, olyan nehezen haladt. Szertekalandoztak a gondolatai, és összpontosítás nélkül nehezen lehet bármiben is előbbre jutni. Azon járt az esze, hogy miként tudná másnap a bötönyei keresztre megformálni a szenvedő Megváltó alakját. (Kifaragni képtelen vagyok – erősítette meg újra magában. Mindenféle más megoldáson tépelődött tehát.) Ugyanakkor továbbra is fel-felhorgadt lelkében a kíváncsiság, hogy milyen titok lapulhat a mögött, hogy az írnok annyiszor le-*Joká*zta. És vajon mi lehet az a kedvező fordulat, amivel kecsegtette ennek kapcsán.

Ha veszélyes szerszámokkal dolgozik az ember, egy pillanatra sem lankadhat a figyelme. Janót is az késztette a fejében kalandozó kusza gondolatok kiseprűzésére, hogy egy csámpa ütése nyomán kiugrott a helyéről a repesztőék és csak ujjhegynyire repült el az orra előtt.

Ekkortól megint gyorsan haladt. El is készült jó időben. Elballagott ismét a kertbe, felszedett néhány nagy fej hagymát. Megtisztította, és a kunyhó előtti asztalnál fel is aprította mindet. Éppen végzett, amikor Koma előrohant az erdőből. Odaszaladt hozzá és körbelihegte, de nyalogatni most nem nagyon akarta. Zavarta a hagymaszag. Alig valamivel később a gyerekek is megjöttek.

– Nézd! Apa sír – vette észre Flaré, Janó könnyáztatta arcát.

Mirkó és ő is azonmód lecsapta a kosarát. Kétségbeesve rohantak az apjukhoz.

– Ne haragudj, apa! – kérlelte Mirkó. – Mamó találta ki az egészet, hogy ne zajongjunk, hogy nyugodtan aludhass.

– Tudtam, hogy aggódni fogsz miattunk. Mamó meg azt mondta, hogy egyáltalán nem leszel ideges – ölelte át Flaré.

– Nem is voltam ideges. Pontosan tudtam, merre jártok, és mi ügyben forgolódtok.

Értetlenségüket látva, Janó a lócához terelte őket. Megmutatta, hogy Mamó titkos cigány jeleket hagyott. Pár szóban elmondta, hogy mire jók, és menynyire hasznosak a vándorló csoportoknak ezek a jelek. Ezt a bevezetőt követően gyorsan megmutatta, hogy a lóca alattiakból mi olvasható ki.

– Itt az üzenet. Ez a jel azt jelenti, hogy „nincs baj", mellette ez a másik azt, hogy „mindenki, mindannyian". Ami jobbra van tőlük, azt úgy kell értelmezni, hogy „abban az irányban". Itt a gallyacska arra a kavicsra mutat, amelyet az árnyéka akkor

ért el, amikor elindultatok. Látjátok? Ott a tollpihe pont a közepén van átdöfve. Amire rátűzték, arról az ágacskáról az eredetileg rajta levő két oldalágát letörték. A tollat fölülről a megmaradt harmadikig húzták. A közepén van tehát a harmadig elágazásig húzva. A toll azt jelenti, hogy a „közepe". Az irányjelzéssel együtt értelmezve pedig azt, hogy csak az erdő közepéig mentek – mégpedig az innen harmadik keresztcsapáson gyalogolva. Hogy onnan mindenképpen visszafordultok.

Ez pedig itt… – mondta volna tovább, de a figyelmet Koma vonta magára, aki hangos vakkantásokkal és ide-odaszaladgálással jelezte, hogy rövidesen Mamóék is megérkeznek. Nyica határozottan karolta Mamót, aki – Janó döbbenten állapította meg – a korához és a megtett távolsághoz képest is kevésbé volt elfáradva, mint várta. Koma öröme határtalan volt, úgy ugrált a két nőre, és úgy nyalta képen mindkettőt, mintha nem is tíz perce, hanem legkevesebb ezer éve váltak volna el, s azóta csak most látnák először egymást.

– Na, elég legyen már, mert földöntesz! – tiltakozott Mamó. – E nélkül is tudom, hogy szeretlek.

Flaré vette fel a beszélgetés korábbi fonalát. Úgy nézett az apjára, mintha az becsapta volna. A végére akart járni.

– Apa, de akkor miért sírtál? – kérdezte.

– Hagymát vágtam a gombapaprikáshoz. A gombákhoz, amit szedtetek, és amit ott hagytatok a kosaraitokban.

– Honnan voltál ennyire biztos benne?

– Az volt az utolsó Mamó utolsó jele, hogy „sok gomba". Innen tudtam, hogy azért mentetek… Arról meg, hogy találtok is bőven, az elmúlt napok időjárása győzött meg. Ahogyan Mamót is, hiszen azért indítványozta, hogy menjetek keresni, mert sokat esett az eső.

– Én ezt nem hiszem eeel! Ezt mindenképpen meg kell tanítanod – jelentette ki Mirkó.

– Majd megkérjük, Mamót, neki több az ideje, de az enyémnél sokkal több a tudása is ebben. Majd meséltessétek el vele azt is, milyen volt, amikor a csapat őt küldte előre. Úgy mondták, ő hozta a legpontosabb híreket. Sok bajtól mentette meg a kompániát azzal, hogy időben kifigyelt mindent.

Janó odasietett Mamóhoz, amikor észrevette, hogy egy kissé megbillent, mert egy fűcsomóra lépett, Nyica pedig csak nehezen tudta egyensúlyba segíteni. Ő a másik oldalról karolta, és örömmel mesélte, menynyire meglepte, hogy képes volt ennyit gyalogolni.

– Nagyon elfáradtam – jelentette ki Mamó –, de úgy döntöttem, mostanában mégse halok még meg.

Nyica erre rögvest adott neki néhány puszit. Komáról pedig azonmód kiderült, a sok jó mellett akad egy rossz tulajdonsága is. Nehezen tűri, ha versenyre kelnek vele. Nyica puszija láttán, újra elővette tehát a nyelvét, s hogy túltegyen rajta, gondosan összenyálazta Mamó arcát, kézfejét.

Nyica boldogan tapsikolt, amikor meglátta a felaprított hagymát. Amint leültette Mamót, máris térülésbe-fordulásba kezdett, sürgölődött, hogy mielőtt elkészüljön a finom gombapaprikás.

Tapsikolhatott, kacaghatott… bárhogyan igyekezett is, sehogyan sem volt képes túlörülni Mirkót és Flarét. A gyerekeket alig lehetett leparancsolni a játékszerekről. Egyiket a hintáról, másikat a forgórönkről kellett lerimánkodni, amikor Nyica számukra is kitányérozta az ételt.

A vidám falatozás közben Mirkó mesélni kezdte, hogy Koma milyen ügyes gombásznak bizonyult.

– Tulajdonképpen ő találta meg a legtöbb gombát. Mi csak keresgéltünk, keresgéltünk, néztünk jobbra, néztünk balra…

– Mamó mindig megmondta, hogy jó gombát találtunk vagy rosszat – vágott szavába a nővére. – Mert vannak ehetetlenül rossz ízűek, meg olyanok is, amik mérgezők. Akár meg is hallhatunk tőle. „Óóóvatosan!" – utánozta Mamó hangját (még az ujját is felemelte figyelmeztetőn).

– Szóval – vette vissza Mirkó kissé mérgesen a szót – keresgélünk-keresgélünk, Koma meg egyikünktől a másikunkig szaladgál. Csak úgy, ahogy szokott. Aztán csak azt vesszük észre, hogy összedugja fejét Nyicával, de annyira, hogy az orruk is összeért. Nagyon hosszan nézték így egymást, aztán Koma megszagolta azt a gombát, amit Mamó éppen jónak mondott, s úgy elrohant, hogy kipörögtek a hátsó lábai. Mindig ugatott, ha olyan gombát talált, amilyet kerestünk. Nem győztünk utánaszaladni. Amikor már nem lelt többet, mindig Mamóhoz szaladt és egy másfajta gombát szimatolt meg. Akkortól aztán azt üldözte.

– A tisztáson találtunk nagy golyógombákat is – mondta Flaré. – Akkor ment el az egésztől a kedve, amikor épp csak hozzáért az egyikhez az orrával, és az szétpukkant. Hát az nagyon vicces volt! Olyan füstöt csinált, hogy szegénynek sokáig prüszkölnie kellett tőle.

– A golyógombát a magyarok pöfetegnek nevezik. Az rántva is nagyon finom, meg sütve is – magyarázta Mamó. – Amelyik szétpukkant, az már túlérett volt, a többi ugyan már nagyocska, de lesz még jóval nagyobb is. Kár lenne kicsinységükben felszedni. Holnap, holnapután vissza kell menni értük.

Janó meg akarta simogatni a négylábú gombászati fősegédet, de az érdemdús jószágnak már hűlt helye volt. Ahogy tányérjára tett szaftba áztatott punyének is. Teljességgel tisztára nyalta még a punyé nyomát is. Nem sok kétség maradt azonban afelől, hogy merre jár, mert panaszos vinnyogással méltatlankodott az új játszóhelyen.

Amikor Flaréék odaértek, éppen a rönköt pörgette eszeveszetten, majd amikor már elegendőnek ítélte a sebességét, átrohant a túlfelére és rávetette magát. A rönk persze megtette a maga dolgát és alaposan földhöz teremtette. Sajnálni sem lehetett igazán, olyan mókás volt. Koma pedig észlelve, hogy nevetnek rajta, sértődötten félrevonult.

– Ne nevess a mások bánatán, és ők sem kacagnak majd a te kínodban rajtad! Ezt mondták a mi örege-

ink – figyelmeztette gyermekeit Janó. Koma a bokorból nézte, hogyan pallóhintáznak a gyerekek. Janó melléguggolt, és barátságossá megsimogatta.

Nyica mosogatni kezdett, a visszatérő Janó pedig szokás szerint Mamó mellé ült, kicsit beszélgetni. Elmondta, hogy milyen gondolatok kavarogtak benne, amíg féket nem vetett rájuk. Mamó válasz nélkül hagyta, mivel tudta, hogy okosat úgy sem mondhat rájuk, azzal segít leginkább, hogy kimondatja őket. Amikor mindent elmondott, Janó a jeltanítás kérését is előadta. Mamó előbb helyeslőleg bólintott, majd fejével a törölgető Nyica felé bökött.

– Őt már megint kihagytad, megbántottad. Neki miért nem csináltál valamit?

– Hintázhat ő is… – duzzogott Janó. – Mi a csudát csinálnék neki?

– Hát „csudát" semmiképp! Csordultig van csudákkal, csak neked nincs szemed rá… Ott a kertecskéje. Mostanában a luki nyulak is látogatják, megdézsmálják a salátát, a káposztát, a répát. Csinálhatnál neki kerítést a kert köré.

– De hiszen ahhoz, hogy ne járja át a nyúl, deszka kéne. Ahhoz nagyon sok idő kell.

– Ugyan már! Hiszen a régiek ágakból fontak, meg vesszőkből kerítést jó szorosra. Pont úgy, ahogy a kosarakat fonták… csak egyenest.

– Vesszőt a vesszőhöz! – pattant fel, és lelkendezett Janó. Köszönöm, Mamó! – Gyerekek! Gyertek ágat, vesszőt gyűjteni!

Mamó boldogan nézett utánuk. Nem hitte volna, hogy ilyen gyorsan célt ér a feddéssel. Elégedetten szemlélte, milyen lelkesen rohan Janó Nyica kedvére tenni.

Pedig Janó egyáltalán nem emiatt szedte a lábát, hanem mert váratlanul jó ötletet kapott a bötönyei kereszt folytatásához.

Csapdában

Janó az egyenesebb vastag ágakat egyforma magasra vágta, és az egyik végüket késsel kihegyezte. Ötötötöt azonos távolságra és egyazon mélyen a földbe vert, majd a hosszú vesszőket vízszintesen közéjük fonta. Úgy, hogy minden sor az előzővel ellentétesen tekeredjen. Időről időre, fülig érő szájjal vágta le a különösen kuszán elágazó részeket. Ezeket azonnal a mellette álló talicskába tette. Az egyes sorokat egy fából készült kalapáccsal igen lazán az alatta levőkhöz igazította, majd újabba kezdett.

– Menjünk Flaréval, vágjunk még ágakat, hozzunk még vesszőket? – érdeklődött készségesen Mirkó, aki az első pillanattól ott guggolt az apja mellett. Figyelt és segített a kezébe adni a szálakat.

– Maradjatok csak – felelt Janó. – Nincs időm az egész kertre. Ezek összeilleszthető elemek, majd mindig bővítem, ha nem lesz más tennivaló.

– De hát mire mész így vele? Így semmi értelme.

– Hogyne lenne? Mamó végre nem szekíroz majd Nyica miatt. Látja, hogy neki is csináltam valamit és végre békén hagy. Látod, hogy nem kis munka ez! Azt mondta, hogy a répát és a salátát dézsmálják a luki nyulak. A kertnek azt a kis részét kerítem egyelőre csak be. Aztán majd mindig nagyobbat, és egyszerre csak meglesz az egész.

– Kapálni sem lehet majd a kerítés miatt. Nem lehet majd igazán körbejárni a sorokat, a nap se éri rendesen – tett kifogásokat Flaré.

Janó megmérgesedett.

– De nagy szakértő lettél! Az kell nekem még, hogy ti is kioktassatok! Nem elég nekem, hogy Mamó rágja a fülemet emiatt? Ülj ide te is! Ne csak Mirkó nézze, hogyan csinálom! Aztán bármikor folytathatjátok ti is a kerítést, amikor csak akarjátok…

Flaré is figyelni kezdte, hogyan emelkednek a sorok.

– De hisz ez nem olyan nehéz – állapította meg.

– Azt a kutyafáját! Akkor csináljátok!

Hátrahúzódott, s most ő adogatta a megszeppent gyerekeknek a hajlékony vesszőket. Mindketten igyekeztek: Egyáltalán nem értették apjuk kicsattanását. Úgy vélték semmi okot nem adtak rá. Ahogy tüstént kedtek, Janó is megenyhült. Hat sor után felállt megsimogatta a lurkókat és szó nélkül visszavette előbb a kalapácsot, utóbb a helyét is tőlük.

Amikor egy elem elkészült, óvatosan kiemelte, és újabb egyenes ágakat vert az üres lukakba, az imént iek helyébe. Aztán megint nekiállt, hogy új sorokat fonjon, kalapáljon közéjük.

Mamó karon fogta Nyicát, és a kunyhótól mosolyogva mutogatott Janó felé. Nyica elragadtatva figyelte messziről. Ezt meglátva, Janó megint felidegesítette magát. Nyica odament volna hozzá, de Mamó visszahúzta, s valami feladattal a kertjébe küldte. Mamó rosszallóan csóválta a fejét, amikor Janóra nézett, de nem szólt semmit, ő is a lány után indult.

Janó csendben füstölgött, de pattanásig feszültnek tűnt. Már a negyedik kerítéselemet váltotta az ötödikre, amikor észrevette, hogy a gyerekek mukkanni sem mernek mellette, és értetlenül nézik. Így szólt hozzájuk:

– Most már nem kell segítség. Eredjetek! Menjetek játszani, vagy ha kedvetek van elmehettek megnézni, hátha megért már a golyógomba…

A lurkók inkább az utóbbit választották. Apjuk látható és megmagyarázatlan feszültsége jobbnak láttatta velük, ha minél távolabbra kerülnek tőle. Nézni sem volt jó, ahogy váltakozva elszomorul és feldühül.

– Ne tetézd, Koma! Ne tetézd! – szólt rá később a még mindig bekötött fülű kutyára, aki megkísérelte jobb kedvre deríteni. – Eredj te is utánuk! Ma jobb, ha mindenki kitér előlem.

Janó lendületbe jött. Szaporodtak a sorok, majd a részek is. Gyorsan túl akart lenni az egészen. Amikor elkészült, egymásra tette mindet, és egy kötéldarabot úgy kötött át rajtuk, hogy egyszerre húzhassa valamennyit. De nem húzta. Leült melléjük, és hosz-

szan nézett az égre, nézte az úszó bárányfelhőket. Ez a máskor idegnyugtató képsor sem enyhített azonban elkeseredettségén…

Amikor Mamóék visszajöttek és feléje indultak, fölpattant, eldörgölte a szemét, hátára kapta a kötelet, és hirtelen megindult a fenyősor felé. A másik, hosszabb irányban vonszolta a terhet, csakhogy elkerülje őket.

Egy idő után már csak a kalapálása hallatszott a kert felől. Miután visszajött a kunyhóhoz csak annyit vetett oda Mamónak, hogy most már megvan Nyicának is a meglepetés, most már nyugta lehet.

Mamó nem értette, mi baja. Még sohasem beszélt vele ilyen hangon. Nem érezte magát hibásnak, hiszen a csupa szív Nyica igenis megérdemli a törődést. Nagyon is szeretetreméltó. Ez a másik csupa szív ember, ez a Janó meg képtelen egy jó szót mondani neki. Megsértődik, ha kedvességre inti. Ma meg olyan, mint egy dúvad. Érezteti, hogy büntetés neki az a munka, amire Nyica miatt vette rá. Szegény lány meg hogy örüljön valaminek, ami dühöt vált ki a bálványából. Mert úgy néz rá Janóra, mint az Istenre. Olyan szemeket mereget rá…

Mamó hirtelen hátradőlt, s megdöbbent a gondolattól, ami fészket vetett benne.

– Olyan szemeket mereget rá… Úgy néz rá, mintha szerelmes lenne belé.

Magába roskadva gondolkodott, súlyos teher szakadt a nyakába. Gondolatait izgatott kiáltozás zavarta meg. A gyerekek futottak haza. Két-két dinnye nagyságú hófehér gömbgombát szorongattak – ezek szerint gombászni voltak. Egymás szavába vágtak, s hogy jobban értse, Koma is velük egyszerre ugatta el neki, hogy mi történt.

Őzike, csapda, vérzik, vergődik, sír – ennyit hámozott ki nagy hirtelenjében. Látta, hogy Komának földig ér a nyelve, a gyerekek meg szinte a fülükön veszik a levegőt, annyira szaladtak. Flaré még remegett is, amikor felidézte a látványt. Nyica azonnal babusgatni kezdte.

– Koma, drága kis hősöm! – becézgette Mamó! – Ne haragudj rám, hogy újabb futásra késztetlek, de ez a csapdázás miránk is nagy bajt hozhat. Kerítsd elő Janót és, ha kell, cibáld haza, akárhova ment, akármit csinál!

A kutya tanácstalanul körülnézett, többfelé is beleszimatolt a levegőbe, s megiramlott a fenyősor felé. Mamó rákiáltott, hogy ne arra menjen, mert onnan már megjött. A karjával mutatta az irányt, hogy merre tűnt el. Koma villámgyorsan irányt váltott, és már vágtatott is afelé. Összecsaptak mögötte az ágak, s egy rövid fájdalmas vinnyogás jelezte, hogy már megint valami kárt okozott magában.

Janó is futva érkezett. Koma megérttette vele, hogy loholnia kell. Addigra a gyerekek már megnyugodtak annyira, hogy összefüggően is elbeszéljék, a csapdába esett őzgida vergődését.

– Még él, de már alig van ereje. Mentsük meg, apa!

– Ugye tudod, hogy mi is csapdába estünk? – kérdezte Mamó sokat sejtetően.

– Tudom – felelte Janó, s most hálás tekintettel nézett rá, mivel ezt valóban bölcs és lényegre törő figyelmeztetésnek ítélte, amit egyelőre csak ők ketten értettek.

– Kell egy ágseprő, meg néhány karvastagságú bot – intézkedett azonmód. – Mamó, adj légy szíves nagyon erős illatú növényeket a szárítmányaidból! Többfajta is lehet, csak apróra vágott legyen és sok.

Mamó bólogatott, hogy van ilyen, Flarét el is szalajtotta értük.

– A nagy zsákomat is hozd ide, meg a kötelet. Ott dobtam valahol el – mutatta Mirkónak.

– Rongy is kéne sok, mert biztos nagyon vérzik.

Egy mozdulattal kifordította talicska tartalmát, az ágas bogas nyesedékeket. És máris indult volna. Belátta, hogy a gyerekekkel nem sokra menne. Flaré még most is mészfehér, Mirkó pedig gyenge. Meg aztán össze is futhatnak a csapdatevő vadorzóval. Egyedül pedig maga kevés.

– Gyerekek, maradjatok! Segítsetek Mamónak összerakni a kenőcsöt, kötözőket, miegyebet. Sietünk vissza Nyicával, Koma gyere, vezess minket! – mondta, s hátra se nézve már el is indult. Alig bírta tartani a kutya által diktált iramot. Szerencsére időnként megállt a talicskával, hogy körbefüleljen, így nagy nehezen Nyica is utolérte.

– Maradj mellettem, te pedig csakis az én nyomomba lépj! – mondta négylábú és kétlábú kísérőinek. – Lehetnek még csapdák másutt is.

Az őzike már elvesztette az eszméletét, nem volt magánál, amire odaértek. Amíg kiszabadították a lábát ugyan feleszmélt egy rövid időre, de megadással tűrte, hogy a zsákba rakják, s talicskára teszik. Janó félt, hogy Nyica rosszul lesz a látványtól, de a lány meglepően jól tartotta magát. Igaz, szerencsére nem olyan tüskés-fogas csapdával volt dolguk, amire a gyerekek elbeszélése szerint számíthattak, így vérből is kevesebb volt a környéken. Mielőtt elindultak egy frissen letört nagyobb ágat csapott a csapda közepébe, hogy úgy tűnjék, ez a vihar által odavert ág hiúsította meg a vadfogást. A véres faleveleket összegyűjtötték a vércseppekre friss földet morzsoltak. Janó szétszórta a környéken Mamó szagos füveinek nagy részét. Megkérte Nyicát, hogy visszaútjuk elején az ágseprűvel tüntesse el a láb- és talicskanyomukat. Így lassan és megfontoltan indultak hazafelé. Egyszerre csak hatalmas csattanást és vékonyka, fájdalmas felsikítás-szerű hangot hallottak balra előttük. Ott – mint később kiderült egy nyuszi farkát ejtette foglyul a csapda. Nagyot ugorhatott, mert lába kívül került ugyan a csapdavasakon, de az egyik hátsót nagyon megcsapta, alighanem el is törte. Nehezen hagyta, hogy megfogják, de Nyica tenyerei határozottan ölelték, amíg Janó szétfeszítette a szerkezetet. A nyulat végül Janó tarisznyája zárta magába. Ennél a csapdánál is úgy jártak el a távozáskor, mint az iméntinél.

Volt öröm otthon, hogy két vendég is érkezett, s hogy Mamó az eszméletlen őzikét vizsgálva kijelentette, a gida is meggyógyítható.

– Meggyógyítható. Viszont, ha majd egészséges lesz, akkor is jó ideig magunknak kell gondoskodnunk róla. A mamája ugyanis megérzi rajta az idegen szagot, és többé nem törődik vele.

Elmagyarázta, hogy melyik gyógyító szerét, hogyan használják fel. Ő viszont elmegy egy kicsit, mert sürgősen meg kell beszélnie Janóval valamit. Szerencsére annyira lekötötte őket a sebesültek gondozása, hogy ez a sürgős külön beszélgethetnék elkerülte kíváncsiságukat.

Janóval félreültek a szokott helyükre. Onnan szemmel tarthatták a többieket. Látták, hogy a nyuszi többször is megkísérelt kereket oldani, de a sérült lába csak lassú bicegést engedett neki, így egy két lépésnél többre nem volt képes, az őzike már bágyatagon emelgette a fejét.

– Szerencsére, ha jól sejtem a korát, már elsőfüves, ha anyatejen élne, elpusztulna szegény.

Janó hozta szóba, ami mindkettejüket nyomasztotta.

– Amikor (alighanem holnap hajnalban) visszatér az orvvadász, talán elhiszi az ágainkat. Ha gyanút fog, keresni fog. Ha ügyesek voltunk, akkor nem talál. De ha újabb állatokat fog meg, azokat is ki kell mentenünk, mert ez a kötelességünk. Azt mondták a ti öregeitek, az az egyik beás alapparancs, hogy „védd az erdei állatokat, mert ők is üldözöttek, akár a cigányok!". Flaréeknak is továbbadtam ezt, számon is kérnék rajtam. Tartósan viszont nem szabadíthatunk ki minden állatot, mert akkor, mindenképpen felkutat minket az a gazember, és jó vége nem lesz az biztos. Vagy a cimboráit, vagy a zsandárokat uszítaná ránk valami hamis okot kieszelve. Ha viszont az erdőkerülő vagy valamelyik vadász találja meg, akár üresen is a csapdákat, az még roszszabb lenne.

– Akkor azt hinnék – folytatta a gondolatot Mamó –, hogy mi voltunk azok, akik így vadászunk. Felforgatnák utánunk az egész erdőt, nem lenne menekülésünk.

– Azt sem hagyhatom, hogy teletegye az erdőt a csapdáival. Nem engedhetném el itthonról nyugodtan a gyerekeket. Kitanítom ugyan, milyen gyanús jelek mutatják, hogy csapdát raktak le, de akkor is… Miránk nézvést szörnyű ez a világ! Bárki csal, lop, minket hoz veszélybe.

Hosszú gondolkodás után újra Janó szólalt meg.

– Felkutatom az összes csapdát és felszedem, hazahozom. A legelsőnél és az utolsónál meg hagyok egy írást, hogy az összeszedett csapdák az erdőkerülőnél vehetők át. Oda úgyse mer érte menni az a bitang, mert akkor feljelentik, megbüntetik.

– Ez nagy okosság, Janó! Ennél jobb eszedbe sem juthatott volna. Nagyon okos vagy, mindig mondtam… Hanem azt nem hittem rólad, hogy neked is ennyire működnek az előérzeteid. Egész délelőtt alig lehetett rád ismerni, annyira nyomaszthatott. Ezt a veszedelmet érezted, ugye?

– Dehogyis, Mamó… Tudod, milyen nap van ma?

– Tudod, hogy én nem ismerem a kalendáriumot. Nekem nem kellett naptárt tanulnom. Elég volt a virágnyílásokra, gyümölcshullásokra figyelnem. Milyen nap van?

– Évforduló. Ezen a napon halt meg annak idején Tîca. A gyerekeknek nem akartam eszükbe juttatni. Jobb lett volna ma elmennem keresztet csinálni, de hát rám parancsoltál, hogy hozzam helyre a hibám, hogy Nyicának nem készítettem meglepetést. Igazad volt, hát nekiálltam, de aztán nagyon elszégyelltem magam, hogy Tîca elvesztése napján annak a lánynak készítek meglepetést. Nagyon méltatlan ez Tîcával, az emlékével szemben. Ezért bosszankodtam. Meg azon, hogy miért kellett ilyen korán elmennie.

– Azt mondják, az Isten azokat szólítja korán magához, akiket nagyon szeret. Hogy megkímélje őket sok-sok sorscsapástól… – vigasztalta Mamó, aztán ő is elmorzsolt néhány könnyet és felidézett néhány kedves emléket Tîca és Janó házasságáról, ahogy ő látta.

– Szépen éltetek, sokan irigyelték őt miattad, hogy annyira szeretted – fejezte be mondandóját.

Janó ráhajolt és feje némán megpihent a vállán, kihasználva, hogy így nem láthatják a gyerekek a legördülő súlyos férfikönnyeit. Amikor hosszú idő múlva felnézett, még szipogott kettőt, s rögtön elmosolyodott.

– Most nézd meg, Mamó! Érdemes volt dolgoznom? Kerítés kellett, hogy ne dézsmálják a nyulak a répát meg a salátát, most meg versenyt etetik a nyulat meg a gidát répával és salátával.

– Sőt, ha jól látom – tette hozzá Mamó – azt a körülkerítést is, amibe a két sérültet tették, azt is a kertecskéből huzigálták haza. Azok közül, amit levertél oda.

Ezen aztán végképp felderültek..

Látogasson el honlapunkra: www.nemzetisegek.hu